

УДК 316.346-053.6
Сузана Марковић-Крстић
Филозофски факултет
Ниш

ФЕНОМЕН ОМЛАДИНЕ У ДРУШТВЕНО-ИСТОРИЈСКОМ КОНТЕКСТУ*

Резиме

У раду су представљени неки од теоријских и емпиријских приступа омладинској проблематици кроз историју, односно схватања феномена омладине код неких представника друштвене мисли у историјској перспективи. У њему се приказују социјални оквири живота омладине у различитим историјским периодима: од античке Грчке и Рима до савременог друштва. У том смислу, полази се од недоследног разликовања старосних узраста у античком периоду, преко средњовековне неодређености животних циклуса, до модерног концепта и свести о специфичностима детињства и младости.

Омладина је шездесетих година XX века постала релевантан социолошки проблем. Проблеми омладине се истражују, како у контексту читавог друштва, тако и диференцирано – као посебне социјалне групе, са особеним својствима. Конституисање и развој социологије омладине са специфичним теоријским и методолошким приступом проучавању друштвеног положаја, улоге и аспирација омладине омогућава разумевање омладинског феномена, али и адекватне друштвене одговоре на социјалне проблеме омладине.

Кључне речи: детињство, млади, омладина, социологија омладине.

Увод

У предмодерним, традиционалним заједницама омладина није постојала као издвојена и посебна друштвена група. Антрополошка истраживања показују да су примитивне заједнице своје најмлађе чланове из периода дечаштва (дечаци и девојчице) чином иницијације уводили у свет одраслих. Након иницијације, осим што су биолошки млади, млади људи се ни по чему нису разликовали од старијих. Откриће *младих* није једино социјално-културно откриће модерног друштва – модерно друштво је заслужно и за «откриће» *детињства*, предмладачког доба човековог живота. Детињство (дечји свет) „откривено“ је након што су млади 60-их година открили да постоји „проблем младих“. Свака генерација има привилегију да буде омладина у социолошком смислу – *да трага за новим друштвеним идентитетом*, али ту привилегију по правилу користе млади (Ненадић 1999). Имајући у виду све културне, економске, социјалне и политичке разлике између глобалних

---

* Рад са пројекта *Култура мира, идентитети и међуетнички односи у Србији и на Балкану у процесу евроинтеграције* (149014Д), који реализује Центар за социолошка истраживања Филозофског факултета у Нишу, а финансира Министарство науке Републике Србије.

друштва, експерти Уједињених нација (УНЕСКО) предложили су прагматичну дефиницију: *млади су сви они којима је друштво дало такав статус*.¹

У историји социолошке мисли неколико кризних друштвених раздобља показало се плодним, са становишта појаве теоријских захвата у омладинску проблематику и прикупљања емпиријских података за поузданија научна тумачења. Постоје извесна неслагања научника различите провенијенције при одређивању самог појма “млади”. Појам млади често се поистовећује са појмом “омладина”. Као предмет многих социолошких истраживања омладина је дефинисана на различите начине, понајвише као *релативно јединствена и специфична социјална група*. Ослобођење од патријархалних стега породице, запошљавање изван ње, продужено елементарно образовање, учешће у политичком животу и стварање субкултуре младих су фактори који су омогућили конституисање омладине као социолошке категорије. Она јесте једна специфична социјална група, изнутра подељена линијама раздвајања које је диференцирају (тако да је могућа операционализација ужих категорија омладине), а такође, споља је подложна идеологизацији и манипулацији разних врста.

Однос друштва према омладини у великој мери зависи од степена развијености датог друштва, успостављених друштвених односа и конкретне историјске ситуације. Свако раздобље претпоставља и захтева другачије тумачење основних тежњи и расположења омладине, нове теоријско-методолошке приступе – ново објашњење феномена омладине.

Омладина кроз историју: од античке Грчке и Рима до савременог друштва

Целовито социолошко одређење омладине као специфичне социјалне групе очигледно је немогуће без анализирања “историје” појма омладина и разматрања њених социолошких одредница. Термин *омладина* постојао је у античкој Грчкој и Риму, али са другачијим значењима у односу на она у савременом друштву. Аристотел је извршио периодизацију живота на детињство, младост и одрасло доба. Међутим, по Аристотеловој класификацији, младост је у античком грчком друштву трајала од седме до четрдесете године.² Доказе о недовољној бризи античког човека према његовој деци

¹ Конференција УНЕСКО 15-20. 10. 1968. у Паризу (видети: (1969) *Омладина у савременом друштву*. Билтен југословенске националне комисије за УНЕСКО, Београд, бр. 1)

² У складу са тим, Аристотел говори и о периодима који су погодни за васпитање: “ Два су периода према којима се мора поделити васпитање: од седме до пубертета и од пубертета до двадесет прве године. Сасвим су у праву они који људски живот деле на раздобља од седам година, јер та подела треба да иде укорак с природом. Целокупна уметност и васпитање има за циљ да употпуни недостатке природе. Пре свега, треба да испитамо да ли је потребно донети неке прописе о деци; затим, да ли је боље да бригу о деци води држава или појединци (као што је то случај данас у већем броју држава), и, најзад, какво треба да буде васпитање” (Аристотел 1970:259).

можемо наћи у Аристотеловим ставовима да је потпуно правичан и разуман закон који тражи да се ниједно наказно и неспособно дете не храни и негује.³

Слична схватања старосних узраста могу се наћи код старих Римљана: *infans* до седам година, а затим *puerilis* и *adolescens*. У овим одређењима старосних узраста нема доследности, јер пуерилис и адолесценс некада изражавају узастопна узрасна доба, а некада се употребљавају као синоними за исто узрасно доба. За време цара Константина (IV век нове ере) била је позната периодизација у којој прве године живота означавају *детинство* (почиње са рођењем детета и траје до седме године живота), после кога настаје друго доба које се назива *pueritia* (дечаштво) и траје до четрнаесте године. Адолесценцијом се називао трећи период у животном циклусу који се завршава, по Константину, причешћем у двадесет првој години. Иза овога је долазио четврти период – *младост* “доба највеће снаге” и траје до четрдесет-пете године, по Исидору, или до педесете, по другима.⁴

До модерног доба дете је третирано као ниже биће, оно је припадало родитељима, као и остала својина. Очеви су могли да одлучују о животу и смрти своје деце и то право им је одузето тек крајем IV века, око 390. године. Инфантицид је проглашен за злочин за време императора Константина (318. године), чиме је Константин у духу хришћанства као нове државне религије, ограничио право *pater familias-a* да одлучује о животу и смрти новорођенчади – *ius vitae ac necis* (Ненадић 1999:56).

У средњовековном друштву изгубиле су се из језичке употребе категорије *детинство*, *адолесценција* и *младост*, тако да се са седам година ступало у заједницу продуктивних. Ова промена у односу на античка времена није случајна већ изражава промене укупне социјалне стварности. Са средњим веком друштво се дели на масу кметова, феудално везаних сељака и мали број припадника горњих сталеза племства и свештенства, тако да се није могла појавити масовнија група младих, са статусом омладине. Феудално сељаштво је било доминантно, тако да се читаво друштво конституисало на обележјима сељаштва, сељачког живота и привређивања. У стварности патријархалног сељачког друштва личност је била под знатним утицајем породице која својим крутим социјалним, културним и моралним захтевима, није дозвољавала формирање омладине (као посебне социјалне групе) у данашњем појмовном значењу. То је резултат владајуће поделе рада, коме је доприносио и релативно

³ “У вези са излагањем новорођене деце, односно њиховим одгајањем, нека закон забрани да се иједно кржљаво дете одгаја, али ниједно дете не треба излагати зато што у породици има превише деце, и ако закони то ограничавају” (Аристотел 1970:255).

⁴ Подаци Филипа Аријеса (Аријес 1989:42-43).

кратки животни циклус средњовековног човека.⁵ Разлике животних циклуса скоро да се нису опајале, скоро да нису постојале или су биле пригушене.

У средњовековном друштву одвијала се и непосредна припрема младих за улоге одраслих у складу са друштвеним положајем који им је рођењем одређен. Постојала је једна институција припремања младих, институција шегртовања или службе, време које је млади човек морао да проведе изван своје породице у различитим службама код страних особа и господара, како би научио вештине и понашања која одговарају његовом сталежу. Млади принчеви су слали на стране дворове да би их научили дужностима владара и потчињених, деца еснафлија и трговаца су слата у друге градове, у службе код мајстора и трговаца да би се обучила за вођење послова. Млади који су се опредељивали за свештеничка звања ишли су да стичу знања у манастирима, деца слободних и неслободних сељака ишла су на дворове, у градске куће да би се служећи господаре обучила за свој будући друштвени положај.

Развој школа није доприносио разликовању животних циклуса, одвајању младости од детињства и одраслог доба, јер у средњем веку ни похађање школа, ни разреди нису били везани за одређени узраст, већ су их похађали ђаци различитих узраста у истим групама. Наиме, у средњовековним школама се могло наићи на све узрасте и године старости у истом аудиторijуму⁶. Школа није имала велике просторије, учитељ се са ученицима смештао у ходник, у манастирско двориште или пред врата цркве. Касније како се број озваничених школа повећавао, учитељ је изнајмљивао салу, *schola*, по цени која је била утврђена у универзитетским градовима. Основно обележје демографске структуре је старосна неуједначеност и равнодушност према годинама старости оних који образују ту структуру. Међутим, неки извори указују да су почетници углавном имали око дванаест година. Школско-педагошки рад је имао одређене особености применљиве на све старосне узрасте: начин учења *magister dixit* (учитељ каже), учење напамет и друге механичке методе, крута дисциплина,⁷ употреба батина и разних забрана, па постаје разумљивим зашто су термини дете и млад(ић) били синоними.

⁵ Жан Фурастие наводи да је у Француској у XVII веку просечно трајање живота износило 25 година, а код неких генерација које су погађале епидемије заразних болести спуштао се на 20 година. (Fourastie 1966).

⁶ *Добри ученици, будите отворени
Било да сте стари или млади,
зрели или зелени...*

(Наведено према: Аријес 1989:191).

⁷ Историја дисциплине у XVI и XVII веку указује на два значајна запажања. Пре свега, понижавајућа дисциплина: бич, по вољи учитеља, узајамно ухођење, заменили су заједништво у којем су млађи ученици и други одрасли били равноправни. Сва деца и сви млади, без обзира на порекло, били су подвргнути општем закону и изложени шибану. То не значи да у свету школе није постојало издвајање по сталежима. Њега је било, али чињеница да су одрасли сматрали телесно кажњавање понижавајућим није утицала на то да се оно не примењује и на њихову децу. Наиме, телесно кажњавање је чак постало обележје новог односа према

Поставља се питање какав је био пут од средњовековне неодређености и слободе до модерног концепта, када је школски разред добио данашње обележје старосне категорије? Наиме, већ почетком XV века, код истог учитеља и на истом месту, долази до разврставања школске популације у групе по способности, свака група добија свог професора, мада су сви и даље боравили у истој просторији. Овај облик школовања задржао се у Енглеској до половине XIX века, када су разреди и њихови учитељи одвојени и смештени у посебне просторије. Одвајање разреда сведочи о рађању свести о специфичности детињства и младости и схватања да у оквиру детињства и младости постоје различити ступњевци.

Установа хијерархизованог колеџа је у XIV веку издвојила школско детињство из гомиле у којој је популација различитих година старости била помешана, а формирање разреда у XVI веку покренуло је поделе унутар школске популације.

Појам детињства, по Аријесу, појавио се у породичном животу буржоазије XVII века и састојао се у посебном ставу према детету. Наиме, у овом раздобљу долази до конституисања појмова *дете* и *детињство* којима се означава посебна природа која разликује и одваја дете од одраслог, чак и младог од одраслог. Онда када је детињство издвојено као посебна етапа одрастања, претпоставља се и намеће њено проширење, одвајање *младог човека од одраслог човека*. Овим одвајањем у друштвеном смислу потенцира се неједнакост у односу на свет одраслих, која повлачи за собом нормативно утврђивање зависности и потчињености деце и младих од њихових одраслих старатеља. Моралисти и свештеници тога доба настојали су да у васпитање и образовање уведу методе дисциплине, како би заштитили децу, јер су она “невина бића” и “божја створења”. Стога су ограничења и дисциплина карактеристике рада са децом, које су се афирмисале нарочито у школи тог периода.

Историјска, социолошка, правна и друга проучавања детињства наводе разлоге због којих до модерног доба није постојао појам детињства. Ни сви савремени људи немају развијен осећај за разликовање света детета од света одраслих. Доживљај детињства условљен је социјалним, културним, економским, религиозним, образовним и другим факторима. Након што је у модерном друштву дошло до открића детињства, откривају се и права детета која улазе у основна људска права. Изостајање појма детињства указује на дехума-

---

детињству. Друга појава је продужетак школског узраста на који се примењивало бичевање, у почетку намењено малој деци, од XVI века обухвата целу школску популацију, која је често на граници двадесете и често прелази ту границу. Тежило се да се спусти праг детињства и адолесценције, да се адолесценција помери ка детињству, тако да се примењује иста дисциплина. У свету школе адолесцент је удаљен од одраслог и поистовећује се са дететом, с којим дели понижење телесне казне – казне за прост народ. Наиме, свест о јединству детињства, сазнање да је оно различито од света одраслих, настаје кроз доживљај о његовој нејакости, који га спушта на ниво најнижих друштвених слојева (Наведено према: Аријес 1989:204-205).

низацију детета, јер у друштвима у којима не постоји појам детињства деца имају нижи социјални статус и имају мање привилегија у односу на одрасле.

Са становишта права уочава се непостојање јасно утврђене границе старосних узраста, а посебно пунолетства (потпуне психофизичке, емоционалне и социјалне зрелости). Подела на малолетне и пунолетне постојала је у старом Риму. Малолетство је имало неколико фаза: *infantes* – до пете године, *impuberes* – од 5-12 године за девојчице и до 14. за дечаке (Ненадић 1999:60).⁸

У средњовековном друштву ни образовање није било поуздани критеријум за утврђивање граница младости, јер су школовањем били обухваћени припадници различитих узраста и генерација. ”Та помешаност разних узраста и година старости нас данас изненађује, да не кажемо да нас збуњује: међутим, људи тадашњег времена били су до те мере неосетљиви у том погледу, да такве ствари уопште нису примећивали... Али, зар се уопште могла примећивати таква појава када је владала равнодушност према самој чињеници година старости? Уласком у школу, дете је одмах улазило у свет одраслих. То поистовећивање, толико безазлено да је остајало непримећено, јавља се као једна од најизразитијих црта старе социјализације, једна од најпостојанијих такође, јер одговара нечем дубоко укорењеном у животу... Од краја средњег века, назире се настанак супротног развоја, чији је крајњи исход наш данашњи истанчани став према годинама старости” (Аријес 1989:192). Са капиталистичким друштвом стекли су се неопходни социјални и економски услови да се омладина искаже као специфична биолошко-психолошка групација.

Осамнаести век обележиле су бурне промене, почиње нова модерна грађанска ера, а тек са наредним веком постају признате етапе одрастања индивидуа: *дете-детињство* и *младост*. Настанак и развој омладине као социјалне групе условљени су епохалним превратима које је прва индустријска револуција извршила: “1) омогућила је да масовна експлоатација младих, чак и деце, није више толико неопходна за експанзију капиталистичке производње, услед чега настаје процес ограничавања и искључивања дечјег и омладинског рада из индустрије и сродних делатности; 2) процес разарања структура сељачког друштва услед индустријализације, који је почео још раније, водио је истом циљу: изопћењу младих из економских функција у једној традиционалној производњи, замени те производње индустријском пољопривредом, у којој најпре треба доста младе неквалификоване радне снаге, а затим и њу, њен највећи део, избацује механизација; и 3) омогућавањем општег и убрзаног прогреса цивилизације и покретљивости

---

⁸ Данас се појам зрелости везује за утврђену старосну границу, која се у нашем праву односи на 18. годину живота. У скандинавским земљама и САД старосна граница за пунолетство померена је навиче – на 21. годину живота. Разлике у утврђивању старосних граница пунолетства показују да оне постоје и у културним, економским, политичким сферама појединих друштава, односно да у њима постоје различити социокултурни услови одрастања.

(урбанизација, стварање друштва са обележјем “градског друштва” насупротив “сељачком друштву”, усложњавање производних, радних и грађанских функција које захтевају све дужу општу и професионалну припрему) услед чега традиционалан искуствени начин преношења производних и других знања од родитеља деци почиње да отказује и институционални процес образовања постаје нужан и дуготрајан” (Томановић 1977:12).

Започиње процес изградње новог дела социјалног колектива и потпуно новог институционалног сектора – *омладине и школе*. Услед бржег развоја и учвршћивања онога што се почело развијати у 18. веку, настаје школски образовни систем под непосредном контролом државе, који у 19. веку добија своје данашње оквире, форме и садржаје. Школски систем се оформљује кроз три образовна степена (основно, средње образовање и универзитет). Школски систем обухватиће децу од седме године живота па до краја детињства, који ће захватити и један део младости. За све то време школовања млади ће бити одвојени од реалног друштвеног миљеа и биће подвргнути строго утврђеном режиму дисциплиновања, учења и социјализације за своје будуће друштвене улоге. Постепено ће се уводити пракса обавезног основног образовања, која ће до краја XIX века бити остварена у великом броју земаља. Универзализацијом основног школовања признат је статус детета у грађанском друштву, детињство је признато као општа људска потреба и створена је обавеза друштва да обезбеди нормално и сигурно детињство за своје потомство.

Из досадашњег разматрања произлази да омладина није одједном настала резултат историјских промена, већ да и она има свој историјски развој. Историјски процес “конструкције” омладинске структуре пролази кроз неколико етапа: 1) етапа “малог човека” (Аријес 1989), 2) етапа формирања “младог човека”, 3) етапа “двокласног обрасца одрастања” и 4) етапа коначног успостављања омладине као посебне структуре.

Социолошки прилаз феномену омладине

Бројни су теоријски и емпиријски покушаји да се недовољно познато друштвено биће омладине више и потпуније сазнаје. Социолошка промишљања омладине јасно упућују да је ту посредни социјална група, дакле друштвено посредовано окупљање и организовање једне социјалне заједнице, а не само пука старосна агломерација људи који су посебни по томе што су млади, што се биолошки и физички издвајају од других чланова истог друштва.

На теоријском нивоу полази се од дистинкције међу појмовима *млади* и *омладина*. Анђелка Милић ову дистинкцију третира као хоризонталну осу поделе теоријских становишта. Друга, вертикална оса поделе, гради се на разлици између статичког и динамичког приступа омладини као појави, то јест, да ли се млади првенствено посматрају као старосна групација или у

смислу сталне обнове друштва новим поколењима. У првом случају, *омладина се третира као групни феномен* при чему главно питање постаје одређивање границе саме групе и дефинисање природе омладинског груписања. У другом случају *омладина се посматра као генерацијски феномен*. Први је више заинтересован за одређивање положаја и функције омладине у друштвеној структури. Други поклања већу пажњу природи деловања омладине у историјском кретању друштва, интерес је превасходно усмерен ка временском одређењу феномена и његових граница (Милић 1987:17-18).

Теоријски приступ омладини и њеном појмовном разграничењу је разнолик: од одређења **младих као скупине у прелазној друштвеној улози и положају** (Х. Шелски, В. Фукс), одређења **омладине као специфичне друштвене групе: омладина као старосна група** (Парсонс, Ајзенштајт), као облик *подкултурног груписања* (Ф. Тенбрук, К. Кенинстон, Ж. Дивињо, Т. Рошак), као *“нова класа”* (А. Турен) и *маргинална групација* (Мусгрове, Маркузе, Хабермас, Ферароти) потом **омладина у генерацијском кључу** (Манхајм, Дилтај): *генерација схваћена као животни циклус* (Е. Ериксон, Л. Фојер, А. Бек) *генеалогске генерације, однос родитељ-деца* (М. Мид, А. Мичерлих) и *сукоб генерација* (К. Дејвис, Л. Розенмајер) до одређења **омладине као социјалне или политичке генерације** (Манхајм): *кохортне групе* (Р. Инглхарт) и *политичке генерације* (Р. и М. Браунгарт) (Милић 1987).

Свеукупни друштвени развој, као и бројни теоријски и емпиријски покушаји да се омладина свестрано проучи, допринели су конституисању социологије омладине – социолошке науке која проучава омладину као социјалну категорију, особености социјализације и васпитања младих поколења, процес преношења знања и искуства са старијих на млађа поколења, особености начина живота омладине, формирање њихових животних аспирација и вредносних оријентација, социјалну мобилност, испуњавање социјалних улога различитих група омладине (Лисовски 1991:407-410).

Основни проблеми социологије омладине који имају теоријско и практично значење јесу: изучавање улоге и места омладине у социјалном развоју друштва, анализа “социјалног портрета” различитих група омладине, изучавање интереса, потреба, вредносних оријентација, социјалних очекивања омладине у свим сферама живота; формирање активних животних позиција, стила живота и понашања; разматрање особености адаптације у различитим социјалним сферама; изучавање животних планова омладине и одређење оптималних услова за њихову реализацију; истраживање социјалне активности и разлога (узрока) пасивности, морално-психолошке спремности за рад и незапосленост итд.

Данас се омладини приступа као специфичној друштвеној групи која се суочава с озбиљним тешкоћама и значајним изазовима у својој непосредној животној ситуацији, у условима и околностима у којима, у различитим фазама свог укупног сазревања, мора доносити веома далекосежне животне

одлуке. Проблеми омладине се истражују, како у контексту читавог друштва, његових основних карактеристика, тако и диференцирано – као посебне социјалне групе, са особеним својствима. Приметно је да су проблеми омладине конкретне земље умногоме повезани са објективним процесима који се дешавају у савременом свету. Али, поред тога, они у свакој појединачној земљи имају и своју специфичност, посредовану начином живота у целини и политиком која се води у односу на омладину.

Уместо закључка: изазови социологије омладине

Феномен омладине све чешће постаје предметом проучавања, све више расте интересовање за њега, тако да су неки представници друштвене мисли формулисали бројна теоријска и методолошка становишта о различитим аспектима друштвеног положаја и понашања омладине, о вредносним оријентацијама и аспирацијама младе генерације. Досадашња проучавања омладине упозорила су да се млади људи налазе у врло сложеном положају с обзиром на социјалне перспективе, економске проблеме и проблеме образовања. Млади људи први реагују на друштвене промене и они први сnose последице промена, а по неким ауторима омладина представља једну од најрањивијих група у процесу транзиције. Савремена омладина трага за својим друштвеним и персоналним идентитетом, у складу са условима и могућностима које нуди одговарајући друштвено-историјски контекст. Јавља се потреба за новим научним истраживањима на овом подручју, с обзиром на то да је омладина један од кључних носилаца друштвеног и економског преображаја и може значајно да утиче на судбину самог друштва.

Брзе и дубоке промене у савременом друштву поставиле су на нов начин питање омладине. У друштвеним наукама и друштвеној пракси ово се питање прихвата као *изазов*, тако да се трага за могућим одговорима. Развој социологије омладине треба да омогући да се мисаоно крене корак даље: емпиријским приступом проучаваће се основни проблеми омладине данас, а теоријски ће се пројектовати како треба да се ради сутра, а то сутра треба да буде знатно боље, квалитетније, прогресивније од досадашњег.

Литература

- Аријес, Ф. (1989) *Векови детињства*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Аристотел (1970) *Политика*, Београд: Култура.
- Ивковић, М. (2003) *Социологија образовања I*. Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Књажевац: ДИП Нога
- Ковалева, И. А. (1999) “Социјализација младежи”, *Социологија младежи*. Москва: Социум.
- Лисовский, Т. В. (1991) *Социология молодежи. Социологический словарь*. 2-е изд., перераб. и доп. науч. ред. Г. Н. Соколова, И. Ј. Писаренко, Минск.
- Лисовский, Т. В. и др. (1996) *Социология молодежи*. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета.
- Milić, A. (1987) *Zagonetka omladine*. Beograd: CID, Zagreb: IDIS.
- Ненадић, М. (1999) *Социолошки итинерер: увод у социологију*. Београд: Просвета.
- Ненадић, М. (1997) *Нови дух образовања*. Београд: Просвета.
- Сорокина, Д. Н. (2004) *Образование в современном мире (социологический анализ)*. Москва: «Економика и финанси».
- Томановић, В. (1977) *Омладина и социјализам*. Београд, Младост.
- Томановић, С. (2004) *Социологија детињства*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Fourastie, J. (1966) *Civilizacija sutrašnjice*, Zagreb: Mladost.
- Флере, С. (1976) *Образовање у друштву*. Ниш: Градина.
- (1982) *Млада генерација данас*. Друштвени положај, улога, и перспективе младе генерације Југославије. Београд: НИРО Младост и ЦИД ПК ССОЈ.
- (1983) *Омладина и друштвене кризе*. Београд: Центар за марксизам универзитета у Београду, Социолошко друштво Србије, Центар за идејни рад ССО Београда, ЦИД ПК ССОЈ

Suzana Marković-Krstić

The Youth Phenomenon in Social and Historical Context

Summary

The paper presents some of the theoretical and empirical approaches to the problems of the youth through history, i.e. the understanding of the youth phenomena with some representatives of the social thought in the historical perspective. It focuses on the social frames of life of the youth in different historical periods: from the ancient Greece and Rome to the contemporary society. In that sense, we start from the inconsistent difference of age groups in the ancient period, through medieval undetermined life cycles, till the modern concept and consciousness about the characteristics of the childhood and youth.

The youth in the 1960s in the 20th century became an important sociological problem. The youth problems have been researched in the context of the whole society as well as problems of special groups with the special characteristics. The constitution and the development of the sociology of youth with a specific theoretical and methodological approach to the study of social position, role and aspirations of the youth make it possible to understand the youth phenomenon as well as an appropriate social response to the social youth problems.

Key Words: Childhood, The Youth, Adolescence, Sociology of the Youth